

**LIETUVOS KAIMO PARLAMENTO III SESIJOS
REZOLIUCIJA
DĖL LIETUVOS KAIMO PLĖTROS PROCESŲ VALDYMO IR SOCIALINIO VERSLO
POLITIKOS FORMAVIMO LIETUVOS KAIME**

2017 m. rugsėjo 22–23 d.
Taujėnai

Lietuvos kaimo bendruomenių sąjunga, bendradarbiaudama su Lietuvos vietos bendruomeninių organizacijų sąjunga, Vietos veiklos grupių tinklu, Aleksandro Stulginskio universitetu ir Lietuvos kaimo tinklu, šių metų rugsėjo 22–23 d. sušaukė Kaimo parlamento III-ąją sesiją. Kaimo parlamentas subūrė šalies bendruomeninio sąjūdžio lyderius aptarti kaimo plėtros procesus ir spręsti strateginius Lietuvos kaimo ateities uždavinius.

Kaimo parlamento dalyviai, išklaušę III-osios sesijos pranešimus apie 2007–2013 metų Kaimo plėtros programos įgyvendinimo pasiekimus ir išvalgas 2014–2020 metams, taip pat įvertinę Kaimo parlamento veiklą didinant bendruomeninių organizacijų vaidmenį sprendžiant kaimo problemas ir ypač organizuojant paslaugas vietos gyventojams bei inicijuojant socialinį verslą kaime

- **konstatuoja** pastaraisiais metais ypač išryškėjusias neigiamas šalies kaimo raidos tendencijas, kurių svarbiausios – spartus kaimo gyventojų skaičiaus mažėjimas, pasireiškiantis jaunų šeimų emigracija, kaimų gyventojų senėjimu ir socialinės infrastruktūros nykimu;
- **atkreipia dėmesį** į įsigalintį šalies kaimo reikalų politinių sprendimų deklaratyvų pobūdį ir formalią įgyvendinimo praktiką;
- **išreiškia nerimą** dėl nevaldomai augančios kaimo gyventojų socialinės atskirties ir iš jos išplaukiančių skaudžių pasekmių;
- **išreiškė susirūpinimą** dėl Lietuvoje įgyvendinamos Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros programos, kurios tikslas mažinti skurdą ir socialinę atskirtį kaime. 2014–2020 m. laikotarpio vietos plėtros strategijose dingo LEADER metodo dvasia, vietos bendruomenių telkimo ir skatinimo projektams skiriamos, mažos lėšos, nes pagrindinės lėšos (apie 75 proc.) nukreiptos verslui ir darbo vietoms kurti. Bendruomeninėms organizacijoms parengti ir įgyvendinti vietos projektus yra labai sunku, nes projektų administravimo taisyklės yra sudėtingos. Perteklinis paramos lėšų panaudojimo reglamentavimas daro neigiamą poveikį kaimo lyderių aktyvumui, nes vietos bendruomenių lyderius neramina „iš viršaus“ nuleidžiami ir sunkiai įgyvendinami projektiniai įsipareigojimai. Tik specialios priemonės, stiprinančios vietos bendruomenių žmogiškuosius išteklius, padėtų spręsti dabartiniu metu susidariusią situaciją.

Kaimo parlamento III-osios sesijos dalyviai kreipiasi į Lietuvos valstybės institucijas, ragindami daugiau dėmesio skirti skubiam kaimo problemų sprendimui ir kviečia visas šalies ministerijas ir joms pavaldžias institucijas bendradarbiauti.

Pilietiškumo kryptimi – realiai skatinti kaimo gyventojus veikti ir atstovauti vietos bendruomenės, seniūnijos ar regiono reikalams. Siekiant, kad kaimo žmogus taptų savivaldžiu Lietuvos piliečiu, siūlome:

- parengti vietos bendruomeninių organizacijų politikos pagrindų įstatymą, įteisinant vietos bendruomenes ir jų organizacijas, kaip pirminę savivaldos grandį;
- suteikti seniūnijoms finansinį savarankiškumą ir įteisinti tiesioginius seniūnų rinkimus, kad seniūnai drauge su seniūnijų tarybomis galėtų spręsti vietos bendruomenei aktualias problemas;
- panaikinti seniūnaičių statusą ir įteisinti laiko ir praktikos patikrintas seniūnijų tarybas, į kurias vietos bendruomenės deleguotų savo atstovus;
- savivaldybės tarybos sprendimai, kurie yra susiję su vietos bendruomenių aktualijomis, turi būti svarstomi savivaldybės NVO taryboje, kurioje privalo dalyvauti vietos bendruomenių skėtinių organizacijų atstovai;
- įsteigti bendruomeninės veiklos kuratorių pareigybės savivaldybėse ir seniūnijose;
- visiems bendruomeniniams projektams numatyti administravimo išlaidas;
- iš esmės supaprastinti mažos apimties (iki 10 000 eurų) vietos projektų administravimą;
- skatinti kaimo gyventojų savanorišką darbą, taikant savanoriams įvairias motyvavimo priemones (pvz., GPM mažinimas, savanoriškos veiklos paso išdavimas, papildoma atostogų diena, savanoriškos veiklos įskaitymas į darbo stažą ir pan.);
- aiškiai nubrėžti takoskyrą tarp pelno ir ne pelno siekiančių organizacijų mokesčių ir administravimo srityse (supaprastinta buhalterija ir atskaitomybė).

Tautiškumo kryptimi – šalia tradicinio kraštovaizdžio ir etnokultūrinio paveldo puoselėjimo, pagarbos kraštui ir jo žmonėms ugdymo, taip pat diegti naujus tautinės veiklos modelius, įgalinančius jaunąją kartą šiuolaikiškai bręsti ir veikti. Tautiniam supratingumui ugdyti siūlome:

- keisti jaunimo ir vaikų neformalaus ugdymo organizavimo principus ir metodus, labiau įtraukiant jaunąją kartą į vietos bendruomenių veiklą, skatinti savanorišką darbą bendruomenėse;
- gerinti jaunimo profesinį mokymą ir bendrąjį lavinimą, kaimo jaunimą visavertiškai parengiant spręsti savo gyvenimo ir tautos iššūkius;
- sudaryti galimybes plačiai diegti socialines inovacijas ir kurti partnerystės tinklus, siekiant padėti bendruomeninėms organizacijoms įgyvendinti kaimo vietovėse iniciatyvas, stiprinančias vietos patriotizmą, tautinį identitetą ir ugdančias kaimo lyderių gebėjimus veikti vietos ir nacionaliniu lygiu.

Kartų kaitos kryptimi – siekiant užtikrinti nepertraukiamą kaimo gyventojų profesinių įgūdžių, dvasinės kultūros ir bendruomeniškumo patirties perdavimą jaunajai kartai siūlome:

- raginti vietos savivaldos institucijas, vietos veiklos grupes, kaimo bendruomenes ir kitas organizacijas įtraukti jaunus žmones į vietos plėtros strategijų ir bendruomenių projektų įgyvendinimą, siekiant ugdyti kaimo jaunimo lyderius, galinčius atstovauti savo bendruomenių reikalams vietos savivaldoje ir formuoti kaimo plėtros politiką regiono ir nacionaliniu lygmeniu;
- imtis konkrečių priemonių, gerinančių smulkių ir vidutinių šeimos ūkių situaciją, jų tęstinumo išsaugojimą, nes nuo smulkių ir vidutinių ūkių būklės labai priklauso kaimo

socialinė raida, demografiniai ir emigracijos rodikliai, taip pat kaimo ekonominis gyvybingumas;

- taikyti kaimo vietovėse inovatyvius aprūpinimo būstu politikos metodus, kai parama būstui neapribojama vien žemiausių pajamų gyventojų grupėmis, bet surandama lėšų bendram valstybės (savivaldybės) ir gyventojų būsto paskolos teikimui kaime (ūkininkams, jauniems profesionalams, verslininkams);
- skatinti ir sudaryti kaimo jaunimui realias galimybes rinktis žemdirbiškas bei kitas kaimui reikalingas profesijas, o įgijus profesiją, suteikti jauniems specialistams palankias sąlygas imtis verslo kaime.

Verslumo kryptimi – siekiant rinkos sąlygomis gerinti kaimo žmonių gyvenimo kokybę ir užtikrinti kiekvienam dirbančiam orias pajamas, svarbu ugdyti kaimo gyventojų verslumą, realizuoti namų ūkių potencialą ir didinti vykdomos ūkinės veiklos pridėtinę vertę. Kad kiekvieno kaimo žmogaus darbas taptų prasmingu ir ekonomiškai vertingu, siūlome:

- suteikti naujiems kaime besikuriantiems verslams 3 metų trukmės mokesčių „atostogas“;
- skatinti valdžios institucijas, kad viešųjų pirkimų sutartys pirmumo teise būtų sudaromos su regionų verslų atstovais, perkant paslaugas ir prekes iš vietos gamintojų 70 km spinduliu;
- nacionaliniu mastu įgyvendinti trumpųjų maisto tiekimo grandinių praktiką, užtikrinant vietos ūkininkams galimybę realizuoti savo produkciją vietos rinkoje, o vartotojams – nebrangiai įsigyti kokybiškus vietos produktus;
- baigti formuoti socialinio verslo politiką, pasitelkiant šalies bei užsienio gerosios patirties pavyzdžius ir vengti perteklinio socialinio verslo projektų administravimo;
- sukurti socialinio verslo kaime skatinimo fondą;
- supaprastinti kaime įgyvendinamų verslo projektų administravimą, viešai pateikiant ir periodiškai atnaujinant verslo projektų, visų pagrindinių išlaidų ribinius įkainius ir taikant vieningą verslo plano rengimo metodiką.

Paslaugų perdavimo kryptyje – siekiant spręsti įsisenėjusias socialines problemas kaimo vietovėse (kaimų senėjimas, alkoholizmas, emigracija) ir sudaryti orias gyvenimo sąlygas visiems kaimo gyventojams, siūlome:

- daugiau dėmesio skirti nestacionarių ir bendrųjų paslaugų plėtrai kaimo vietovėse, nes šios paslaugos gyvybiškai reikalingos senstančiam kaimui,
- griežčiau kontroliuoti socialinių paslaugų sutaupytų lėšų panaudojimą;
- parengti paslaugų perdavimo NVO sektoriui metodikas ir poįstatyminius aktus;
- formuoti socialinių paslaugų „krepšelį“ socialiai pažeidžiamiems asmenims, sudarant galimybę paramos gavėjui rinktis paslaugų teikėją;
- rengiant savivaldybių socialinių paslaugų planus vykdyti sistemingus paslaugų poreikių tyrimus ir atlikti detalią situacijos analizę bei sudaryti realias galimybes NVO sektoriui dalyvauti viešuosiuose pirkimuose teikiant socialines paslaugas;
- sudaryti sąlygas priklausomybių ligomis sergantiems kaimo žmonėms gydytis nuo priklausomybių, kuo anksčiau diagnozuoti alkoholinės psichozes, kurios kelia didelį susirūpinimą kaimo žmonių šeimose ir bendruomenėse, taikyti intensyvų šios ligos gydymą.

Kaimo parlamento III-osios sesijos dalyviai, išreikšdami savo valią, tikisi iš Lietuvos valstybės institucijų realių veiksmų. Tik sutarus dėl svarbiausių dalykų ir perėjus nuo kalbų prie darbų, stiprės bendruomeninės organizacijos, kurių vaidmens stiprinimas yra labai reikšmingas

Lietuvos ateičiai. Tik stiprios bendruomeninės organizacijos gali užtikrinti aktyvų piliečių dalyvavimą šalies socialiniame, ekonominiame ir politiniame gyvenime bei pilietinės visuomenės kūrime.

Lietuvos kaimo parlamento III-osios sesijos dalyvių vardu
Organizacinė darbo grupė